

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій

Кафедра кримінального права та правосуддя

СИЛАБУС

Експертиза у кримінальному провадженні

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Коломієць Н.В.

(прізвище та ініціали)

«24» червня 2024 р.

Розробник (-и): Толкач А.М., старший викладач

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри кримінального права та правосуддя

(назва кафедри)

Протокол від «24» червня 2024 р. №10

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

Коломієць Н.В.

(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	вибіркова.
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2024, 6 семестр, Освітньо-професійної програми «Кримінальна юстиція. (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»
Викладач (-і)	Толкач А.М., старший викладач кафедри кримінального права та правосуддя
Профайл викладача (-ів)	https://nnip.stu.cn.ua/uk/news/item/1055-naukovo-pedagogichniy-sklad-kafedri.html
Контакти викладача	angela-0044@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. «Експертиза у кримінальному провадженні» – вибіркова дисципліна відповідно до освітньо-професійної програми «Кримінальна юстиція. (Суд. Прокуратура. Адвокатура)». Дисципліна покликана сформувати у здобувачів вищої освіти систему теоретичних знань про закономірності і механізми діяльності суб'єктів судово-експертної діяльності, які на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла здійснюють дослідження об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду

3. Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Експертиза у кримінальному провадженні» є формування у майбутніх юристів високого рівня знань, умінь та навичок у сфері підготовки, призначення та проведення судової експертизи, вдосконалення механізму взаємодії слідчого та експерта у процесі розслідування кримінальних правопорушень.

Даний освітній компонент забезпечує формування наступних компетентностей :

ЗК 2. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

4. Результати навчання. Укажіть навички, що отримає здобувач вищої освіти після курсу.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою «Кримінальна юстиція. (Суд. Прокуратура. Адвокатура):

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

У підсумку здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- основні концептуальні положення використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, теоретичні відомості про предмет, об'єкт та методику судової експертизи;

- правові, організаційні, етичні, психологічні основи призначення та проведення судових експертиз;

- систему, структуру, функції та завдання Державних спеціалізованих експертних установ України;

- гносеологічні та методологічні основи експертно-криміналістичних досліджень;

- основні положення щодо призначення, проведення та використання результатів експертиз;

- класифікацію судових експертиз;

- основні форми взаємодії експерта, слідчого та судді при призначенні та проведенні

експертного дослідження;

- особливості оцінки слідчим та судом висновку експерта;
- проблеми правового регулювання та шляхи удосконалення законодавства з питань судово-експертної діяльності;

вміти:

- застосовувати на практиці набуті теоретичні знання;
- аналізувати, творчо осмислювати та логічно впорядковувати інформацію, що вміщена у матеріальних джерелах доказової інформації;
- процесуально грамотно складати процесуальні документи щодо призначення судових експертиз;
- працювати з тлумачними, термінологічними словниками;
- проводити огляд та попередні дослідження речових доказів;
- аналізувати висновки експерта і виявляти недоліки і помилки;
- свідомо і доречно використовувати термінологічні поняття, категорії з проблем судової експертизи.

5. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є успішне засвоєння дисциплін: «Кримінальне право»; «Судова медицина та судова психіатрія»; «Кримінологія».

6. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20 год
Лабораторні заняття	20 год.
Самостійна робота	80 год.
Всього кредитів	4

Зазначте форму проведення занять : *лекційні, практичні заняття, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів, виконання тестових завдань*).

7. Тематика курсу. Укажіть детально тематику лекційних, практичних (лабораторних, семінарських) занять, самостійної роботи.

Тематика лекційних занять
Тема 1. Теоретичні основи судової експертології.   Поняття та структура теорії судової експертизи. Функції теорії судової експертизи. Предмет теорії судової експертизи. Предметні науки як підстави формування судових експертиз. Мова теорії судової експертизи.   Використання положень філософії, логіки, психології, етики та інших суспільних наук у розвитку теорії судової експертизи, розробці засобів і методів експертних досліджень.   Поняття та сутність методології судової експертизи. Теорія відображення як методологічна основа формування криміналістичних знань і розробки прийомів та засобів роботи з джерелами доказової інформації. Співвідношення теорії та практики у

експертно-криміналістичному пізнанні.

Подія кримінального правопорушення як процес взаємодії та слідоутворення. Види взаємодії (механічне, фізичне, хімічне, біологічне) та їх криміналістична характеристика. Механізм взаємодії причетних до обставин кримінального правопорушення матеріальних об'єктів як самостійний об'єкт експертного дослідження.

Основи механізму слідоутворення при механічній взаємодії: деформація, формування, перерозподіл, розподілення, руйнування, структурні зміни.

Закони розвитку загальної теорії судової експертизи. Принципи загальної теорії судової експертизи.

Тема 2. Організаційне забезпечення судово-експертної діяльності. Класифікація та сучасні можливості судових експертиз.

Поняття, структура і функції судово-експертної діяльності. Принципи судово-експертної діяльності. Правові основи СЕД. Система нормативно-правової бази і правовідносини суб'єктів СЕД. Вчення про суб'єктів правовідносин, що виникають при здійсненні СЕД. Проблеми організації процесуальних і не процесуальних прав і обов'язків суб'єктів судово-експертної діяльності.

Організаційні основи СЕД. Інфраструктура, науковий і кадровий потенціал СЕД.

Методологічні основи СЕД. Особливості пізнавальної діяльності експерта. Механізм здійснення судово-експертної діяльності.

Поняття суб'єкта експертної діяльності. Види суб'єктів судово-експертної діяльності. Судовий експерт як головний суб'єкт, який здійснює безпосереднє організаційне і науково-методичне забезпечення та проведення судових експертиз. Процесуальне положення експерта, права та обов'язки. Компетенція і компетентність судового експерта. Експертна ініціатива. Обов'язки і права працівників експертних підрозділів. Повноваження керівників експертних установ.

Взаємодія експерта і слідчого в процесі підготовки та проведення експертизи.

Тема 3. Експертна технологія. Висновок експерта як джерело доказів.

Поняття, завдання, значення та форми використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. Застосування спеціальних знань як форма реалізації науково-технічних досліджень у процесі попередження та розслідування злочинів. Співвідношення компетенції та можливостей слідчого, спеціаліста і експерта у використанні спеціальних знань при дослідженні слідів та речових доказів.

Методологічні, правові, організаційні, етичні та психологічні основи судової експертизи.

Поняття, сутність, ознаки судової експертизи та її роль у розслідуванні кримінальних правопорушень. Предмет, об'єкт, задачі та методика судової експертизи.

Підготовка до проведення експертизи. Вибір експерта (експертного закладу). Порядок призначення експертизи. Фактичні та юридичні підстави призначення судової експертизи.

Поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них. Правила і тактика отримання зразків. Забезпечення законності та норм етики при отриманні зразків.

Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної та комплексної експертиз.

Висновок експерта як джерело судового доказу. Висновок експерта як документ, що відображає хід та підсумки дослідження. Зміст та форма висновку експерта. Структура висновку експерта. Вступна частина. Описання об'єктів та їх ознак. Правила складання дослідницької частини. Описання процесу дослідження. Викладення

підсумків дослідження. Наукове обґрунтування встановлених фактів. Формулювання висновків. Принципи формулювання висновків.

Ілюстративний матеріал висновку. Особливості структури висновку при проведенні експертизи кількома експертами однієї спеціальності. Види висновків експертів.

Оцінка висновку експерта слідчим, судом та використання експертних даних у розкритті та розслідуванні злочинів.

Довідка спеціаліста. Її структура, правила складання.

Проблема використання у кримінальному судочинстві висновків альтернативної експертизи.

Контроль за виконанням експертиз. Рецензування висновків експертиз.

Тема 4. Організація провадження та можливості трасологічних експертиз

Трасологічні експертизи та їх види. Дактилоскопична експертиза, експертиза слідів ніг і взуття, експертиза слідів знарядь злочину й інструментів, експертиза транспортних засобів і утворених ними слідів, експертиза встановлення цілого за частинами: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Тема 5. Організація провадження та можливості балістичних досліджень.

Судово-балістична експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Експертиза холодної зброї: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Тема 6. Організація провадження та можливості криміналістичних досліджень документів.

Почеркознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Судово-авторознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань. Технічна експертиза документів: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Тема 7. Судово-медична експертиза тілесних ушкоджень.

Підстави, організація, методика проведення і документація експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб. Експертиза ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Експертиза стану здоров'я, штучних хвороб та самоушкоджень: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Тема 8. Судово-психіатрична та судово-психологічна експертизи.

Судово-психіатрична експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань. Судово-психологічна експертиза: підстави, організація, методика проведення.

Тема 9. Криміналістична одорологія

Предмет, система та завдання криміналістичної одорології. Криміналістична класифікація запахових слідів. Особливості призначення та проведення судової одорологічної експертизи.

Тема 10. Військова експертиза

Поняття та основні завдання військової експертизи. Орієнтовний перелік питань, що вирішуються військовою експертизою. Терміни проведення експертизи. Установи, які проводять дослідження. Проблеми проведення військових експертиз.

Тематика практичних занять

- 1 Теоретичні основи судової експертології.
- 2 Організаційне забезпечення судово-експертної діяльності. Класифікація та сучасні

можливості судових експертиз   3 Експертна технологія. Висновок експерта як джерело доказів.   4 Організація провадження та можливості трасологічних експертиз   5 Організація провадження та можливості балістичних досліджень   6 Організація провадження та можливості криміналістичних досліджень документів.   7 Судово-медична експертиза тілесних ушкоджень.   8 Судово-психіатрична та судово-психологічна експертизи.   9 Криміналістична одорологія   10 Військова експертиза
Тематика самостійної роботи
Самостійне опрацювання окремих тем: Судово-почеркознавча та авторознавча експертизи. Криміналістична експертиза матеріалів, речовин та виробів. Концептуальні засади комп'ютерно-технічної експертизи. Призначення та порядок проведення судової експертизи об'єктів інтелектуальної власності. Криміналістична експертиза вибухових речовин, вибухових пристроїв та слідів їх застосування. Експертні помилки

8. Система оцінювання та вимоги (Бажано з прив'язкою до мети курсу. Кожен результатнавчання повинен оцінюватися окремо).

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». З дисципліни здобувач може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій та опитувань студентів на семінарських заняттях. Бали, які набрані здобувачем за результатами активності на семінарах та за контрольну роботу, складають оцінку поточного контролю. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти відповідні результати навчання (РН), що передбачені освітньою програмою. Кожен результат навчання оцінюватися окремо: - давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5) – оцінюється шляхом індивідуального опитування під час практичних занять та підготовки рефератів та презентацій; - знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять; - пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19) – оцінюється шляхом індивідуального опитування під час практичних занять та виконання тестових завдань;

	- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20) – оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час практичних занять та написання тез. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться в відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ». Складання екзамену є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	- «відмінно» (А) – якщо виявлено: всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу; грамотне та логічне викладення інформації; самостійність роботи; наявність не більше 1-2 незначних помилок (через неухважність, обмовки); використання судової практики, наявність висновків у вигляді запропонованих змін до законодавства України; - «добре» (В) – якщо виявлено: повні знання матеріалу; успішне виконання завдань; логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 2-3 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді; правильність виконання практичної частини; наявність висновків; - «добре» (С) – якщо виявлено: достатні знання матеріалу; успішне виконання завдань; певна логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 3-4 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді, але без суттєвих помилок; - «задовільно» (D) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу; наявність не більше 1-2 суттєвих помилок; неповна відповідь; наявність висновків; - «задовільно» (Е) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу, наявність не більше 2-3 суттєвих помилок, неповна відповідь, незв'язна її побудова; наявність висновків, що не відтворюють завдання дослідження;

	- «незадовільно» (FX) – якщо виявлено: відсутність знання або нерозуміння більшої або найбільш суттєвої частини матеріалу; суттєві помилки, які не виправлені; нелогічне викладання матеріалу; недосяжність мети; відсутність висновків.
Практичні (лабораторні) заняття	Робота на практичному занятті оцінюється у балах (5 балів за одне заняття) за наступними критеріями: 5 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. 4 бала – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні. 3 бала – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні. 1-2 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань. 0 балів – здобувач не готовий до практичного заняття. Порядок оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Максимально можливий бал (1бал за тему) за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду самостійної роботи всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.

	Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів зазначений в методичних рекомендаціях. Порядок оцінювання тестових завдань: - 5 балів – точні відповіді на понад 90-100% тестових питань; - 4 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань; - 3 бали – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань; - 1-2 бали – здобувач дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми; - 0 балів – здобувач не виконав тестові завдання. Написання контрольної роботи оцінюється за критеріями: відповідна форма, грамотність, логічно-послідовне викладення матеріалу, охайність, науковість, достатня кількість дослідженої літератури, достатній обсяг та пропорційність структурних частин роботи. За наявності всіх компонентів робота отримує 5 балів; обмежена кількість використаної літератури, наявність орфографічних помилок, питання розкриті частково – 4 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення теоретичної частини, суттєві помилки – 3 бали; за неохайне оформлення, не відображення теоретичної частини – 1-2 бали; робота невиконана – 0 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), то він не допускається до складання екзамену (диференційованого заліку) під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора ЧНТУ від 31.08.2020 р. №26

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	1 Робота на практичному занятті	0...50
2	Самостійне опрацювання теми	0...5
3	Виконання тестових завдань	0...5

Усього поточний і проміжний модульний контроль	0...60
Семестровий контроль (Екзамен/диференційований залік/залік)	0...40
Разом	100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Пропущені теми семінарських занять не відпрацьовуються.

Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, тези, статті, участь у науково-практичних конференціях за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, написанні статей та тез (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Дуфенюк О. М. Експертиза у кримінальному провадженні за законодавством України та Польщі: порівняльне дослідження: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 272 с.
2. Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с.
3. Криміналістика і судова експертиза: міжвідом. наук.-метод. зб. / Київський НДІ судових експертиз; редкол.: Д. В. Журавльов (голов. ред.), О. Г. Рувін (заст. голов. ред.) та ін. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. Вип. 67. 704 с.
4. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ : Видавництво Ліра-К. 2019. 424 с.
5. Тертишник В.М., Варава В.В., Сачко О.В. Судова експертологія. Підручник для підготовки здобувачів освітнього ступеня "магістр" за спеціальностями 081 "Право" та 262 "Правоохоронна діяльність". 2021. 280 с.

6. Alberto M/ Goldwaser, Eris L.Goldwaser. The forensic examination, textbook. 2019. 436 p.

Інформаційні ресурси

1. (<https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=3144> посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle)

2. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса». Офіційний сайт <https://nncise.org.ua/pro-nnc>
3. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. Офіційний сайт <https://kndise.gov.ua/>
4. Чернігівський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України Офіційний сайт <https://www.ndekcmvs.cn.ua/>
5. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>